

Piraattipuolue r.p.
c/o Pasi Vähämartti
Kilpiäistentie 1 A as 6, 15240 Lahti
info@piraattipuolue.fi <http://piraattipuolue.fi>
+358 44 555 0910 (puheenjohtaja)
+358 45 310 2343 (puoluesihtööri)

KUNTAVAALIOHJELMA

Piraattipuolueen vaaliohjelma kuntavaaleissa 2021

Hyväksytty puoluekokouksessa 5.12.2020

Johdanto

Vuoden 2017 kuntavaaleissa piraattipuolueen edustajia valittiin ensimmäistä kertaa valtuustoihin ja kuluneella kaudella piraatit ovat edistäneet menestyksellisesti päätöksenteon avoimuutta, puhdasta energiantuotantoa, vapaata julkisten tilojen käyttöä, omaehtoista kulttuuria ja parempia päihdepalveluita. Haluamme jatkaa työtä avoimempien ja puhtaampien kuntien puolesta.

Tällä vuosikymmenellä kuntien on keksittävä itsensä uudelleen monessa mielessä.

Ensinnäkin kuntien lakisääteisen toiminnan painopisteet muuttuvat sote- ja maakuntauudistuksen myötä, kun sosiaali- ja terveyspalvelut sekä palo- ja pelastustoimi siirtyvät maakuntien vastuulle. Kuntien tehtävissä korostuvat maankäyttö, yhdyskuntasuunnittelu, perusinfrastruktuurin ylläpitäminen ja kehittäminen sekä sivistystoimi ja elinvoimasta huolehtiminen.

Toiseksi globaalit megatrendit, kuten kaupungistuminen, ympäristökriiseihin vastaaminen, työn ja talousjärjestyksen murros sekä verkottuneen informaatioyhteiskunnan kehitys ongelmiseen ja mahdollisuksiin näkyvät myös kunnissa. Nyt koronapandemia on ravistellut yhteiskuntia ja niiden vakiintuneita käytäntöjä ympäri maailmaa. Kun pöly on vielä ilmassa, on oikea aika käydä avointa keskustelua siitä, millaisen uuden normaalin haluamme. Kärjistyviin ympäristökriiseihin vastaaminen näkyy myös kunnissa. Kuntien kannattaa yhtäältä tehdä oma osansa ja toisaalta varautua siihen, että Suomen valtion ja Euroopan unionin ympäristötoimet muuttavat kuntien toimintaympäristöä. Myös luonnonympäristöjen muutoksiin itsessään on sopeuduttava kunnissa. Tarvitaan sopeutumiskykyisiä kuntia.

Piraattipuolue r.p.
c/o Pasi Vähämartti
Kilpiäistentie 1 A as 6, 15240 Lahti
info@piraattipuolue.fi <http://piraattipuolue.fi>
+358 44 555 0910 (puheenjohtaja)
+358 45 310 2343 (puoluesihtööri)

KUNTAVAALIOHJELMA

Edessä on järjestelmäpäivitys. Piraatit haluavat, että päivitys tapahtuu parasta tietoa hyödyntäen kohti vapaata, yhdenvertaista, avointa ja ekologisesti kestävästä yhteiskuntaa myös kuntatasolla.

Tässä ohjelmassa linjataan piraattipuolueen keskeiset tavoitteet kuntavaaleissa 2021. Ohjelma on jaettu kolmeen osaan. Ensimmäinen osa käsittelee avointa hallintoa, kuntademokratiaa ja tietopolitiikkaa. Toinen osa käsittelee palveluja ja elinvoimaa kunnassa. Kolmas osa käsittelee maankäyttöä, yhdyskuntasuunnittelua ja rakentamista sekä siirtymistä kohti hiilineutraaleja kuntia.

1. Avoin ja demokraattinen kunta

Hyvän hallinnon perustana on avoimuus ja demokratia. Se tarkoittaa sitä, että kuntalaiset näkevät helposti, mitä päätöksentekoaikoina ja virkakoneistossa tapahtuu, miten yhteisiä varoja käytetään, miten yhteistä omaisuutta hallinnoidaan ja miten yhteisestä ympäristöstä huolehditaan. Demokraattisessa kunnassa kuntalaisilla on vaikutusvaltaa myös vaalien välissä.

Avoin ja läpinäkyvä hallinto

- Kunnanhallituksen ja lautakuntien kokoukset julkisiksi.
- Pöytäkirjat, esityslistat ja liitteet julkisesti saataville ja koneluettavaan muotoon.
- Päätöksentekoprosessit läpinäkyviksi.
- Liikelaitosten ja kunnan omistamien yhtiöiden toiminta avoimeksi.

Kuntalaisilla on oltava mahdollisuus seurata valtuuston lisäksi myös kunnanhallituksen ja lautakuntien kokouksia. Käytännössä tämä tarkoittaa niiden suoratoistoa verkossa ja tallenteiden saatavuutta kokousten jälkeen. Kokousten asiakirjojen, kuten pöytäkirjojen, esityslistojen ja liitteiden on oltava helposti julkisesti saatavilla. Asiakirjoihin on oltava sekä laadukas käyttöliittymä ihmisiä varten että avoin ja selkeä rajapinta niiden koneelliseen lukemiseen.

Oleellinen osa kuntademokratian toteutumista on, että päätöksentekoprosessit eri vaiheineen on avattu selkeästi kuntalaisille:

- Mistä aloitteet tulevat.
- Miten niitä valmistellaan virkakoneistossa ja lautakunnissa.
- Milloin niistä tehdään päätöksiä hallituksessa ja valtuustossa.
- Milloin valtuustoryhmät käyvät oleellisia neuvotteluja kokousten ulkopuolella.

Piraattipuolue r.p.
c/o Pasi Vähämartti
Kilpiäistentie 1 A as 6, 15240 Lahti
info@piraattipuolue.fi <http://piraattipuolue.fi>
+358 44 555 0910 (puheenjohtaja)
+358 45 310 2343 (puoluesihtööri)

KUNTAVAALIOHJELMA

Huomattava osa kuntien toiminnasta tapahtuu liikelaitoksissa ja kuntien omistamissa yhtiöissä. Niihin on sovellettava julkisuuslain periaatteita eli niiden toiminnan on oltava samalla tavalla avointa kuin muunkin julkisen sektorin toiminnan. Avoimuuden vaatimus koskee myös yksityisiä yrityksiä, jotka saavat julkista tukea.

Kuntalaisten vaikutusmahdollisuudet

- Osallistava budjetointi käyttöön.
- Palvelujen kehittäminen yhdessä niiden käyttäjien kanssa.
- Kuntalaiskysymys kuntalaisaloitteen tueksi.

Kuntien on järjestettävä paremmat mahdollisuudet kansalaisyhteiskunnan ja kunnan hallinnon yhteistyölle. Asukkaat, kansalaisjärjestöt, yritykset ja muut paikalliset toimijat on otettava vahvasti mukaan päätöksentekoon jo valmisteluvaiheessa, esimerkiksi säännöllisen yhteydenpidon ja keskustelutilaisuuksien ja kyselyjen kautta. Osallistava budjetointi antaa kaupungin asukkaille itselleen vaikutusvaltaa kehittää niitä lähipalveluita jotka he kokevat tärkeimmiksi.

Kuntalaisaloite on kunnan asukkaille jo nyt tärkeä vaikuttamistapa. Piraattipuolueen ajaman kuntalaiskysymyksen avulla kuntalaisille tulisi oikeus saada vastaus haluamaansa tiedusteluun kunnanhallitukselta tai muulta vastuulliselta toimielimeltä. Se lisää hallinnon ja päätöksenteon läpinäkyvyyttä.

Tietopolitiikka kunnissa

- Kuntien tilaamien ja käyttämien tietojärjestelmien ja ohjelmistojen on mahdollisuuksien mukaan oltava avoimella lähdekoodilla toteutettuja.
- Lähdekoodin siirrettävyys. Julkisin varoin tuotettu suljettu ohjelmakoodi tulee myös olla mahdollisuuksien mukaan julkisomisteista, eli sitä pitää voida jakaa kilpailusäännösten estämättä myös muille kuin alkuperäisille tietojärjestelmän toimittajille.
- Kunnissa käytettävien tietojärjestelmien tietoturva on pidettävä hyvää huolta.
- Kuntien käyttämien tekoälyjärjestelmien on oltava perusteellisesti ja julkisesti dokumentoituja.
- Kunnan hallussa oleva data on mahdollisuuksien mukaan tarjottava kaikkien käyttöön avoimella lisenssillä ja avoimilla rajapinnoilla.

Piraattipuolue r.p.
c/o Pasi Vähämartti
Kilpiäistentie 1 A as 6, 15240 Lahti
info@piraattipuolue.fi <http://piraattipuolue.fi>
+358 44 555 0910 (puheenjohtaja)
+358 45 310 2343 (puoluesihtööri)

KUNTAVAALIOHJELMA

- Kunnissa kannattaa selvittää tietohallinnon ja tietopolitiikan asioiden keskittämistä saman lautakunnan tai toimikunnan alle.

Verkottuneessa informaatioyhteiskunnassa se, miten tietoja kerätään ja hallinnoidaan, millaisia tietojärjestelmiä kehitetään ja käytetään, kenellä on pääsy mihinkin tietoon, on politiikan kovaa ydintä. Piraattipuolueen mielestä hallintoa ja tietojärjestelmiä koskevan tiedon on oltava avointa ja kenen tahansa tarkistettavissa, mutta yksityisten ihmisten henkilötietojen on oltava varmasti turvassa. Ihmisillä on myös oltava valtaa päättää, mitä tietoja heistä kerätään sekä miten tietoja käytetään.

Kuntien tilaamien ja käyttämien tietojärjestelmien ja ohjelmistojen on oltava avoimella lähdekoodilla toteutettuja aina kun se on mahdollista. Lähdekoodin avoimuus helpottaa tietoturvallisuuden varmistamista ja ehkäisee yhden järjestelmätoimittajan loukkuun joutumista.

Kun kunnissa otetaan käyttöön erilaisia tekoälyjärjestelmiä, niiden toimintaperiaatteet ja niiden koulutukseen käytetty data on dokumentoitava perusteellisesti ja julkisesti. Kunnan hallussa oleva päätöksentekoa tukeva data on mahdollisuuksien mukaan ja yksityisyydensuojaa kunnioittaen tarjottava kaikkien käyttöön avoimella lisenssillä ja avoimilla rajapinnoilla. Avoin data parantaa hallinnon läpinäkyvyyttä ja tarjoaa uusia mahdollisuuksia esimerkiksi kulttuuritoimijoille ja yrittäjille. Avoimen datan käytäntöjä kannattaa jakaa kuntien välillä ja pyrkiä yhteismitallisuuteen, kun se on mahdollista.

Tietopolitiikka ja tietohallinto ovat niin keskeinen osa nykyaikaista kuntaa, että niitä koskeva päätöksenteko ja valmistelu kannattaa keskittää yhdelle toimielimelle, kuten lautakunnalle tai toimikunnalle. Toimielimen tehtävänä olisi nostaa tietopolitiikka kansalaiskeskusteluun, päättää tietopolitiikan strategiasta ja yksittäisistä linjauksista. Kunnan oma tietohallinto sekä yhteistyötahot, kuten ulkopuoliset järjestelmätoimittajat toimisivat valmistelijoina toimielimelle.

Piraattipuolue r.p.
c/o Pasi Vähämartti
Kilpiäistentie 1 A as 6, 15240 Lahti
info@piraattipuolue.fi <http://piraattipuolue.fi>
+358 44 555 0910 (puheenjohtaja)
+358 45 310 2343 (puoluesihtööri)

KUNTAVAALIOHJELMA

2. Hyvinvoiva ja sivistynyt kunta

Kunnat ovat sote- ja maakuntauudistuksen jälkeenkin tärkeiden lähipalveluiden, kuten sivistyksen ja kulttuurin palvelujen sekä elinkeinopalvelujen järjestäjiä. Ne kannattaa järjestää älykkäästi. Tavoitteena on hyvät kasvatus- ja koulutusmahdollisuudet läpi elämän sekä tarkoituksenmukainen, mutta monimuotoinen kulttuuri- ja liike-elämä.

Älykkäät palvelut

- Kunnan on vastuullisena palvelun järjestäjänä vältettävä toimittajaloukku.
- Ostopalvelut vaativat tarpeeksi pieniä palvelukokonaisuuksia, osto-osaamista ja laadunvalvontaa.
- Palveluseteli on joustava tapa tukea monimuotoista palvelujen tarjontaa.
- Etäpalvelujen mahdollisuudet kannattaa hyödyntää: palvelu voi tulla kotiin asti sähköisenä tai fyysisesti.
- Kunnan palvelujen tilaus ja ajanvaraus pitää pystyä hoitamaan verkon välityksellä.
- Itsepalvelu laajentaa kunnan palvelujen aukioloaikoja.

Laadukkaiden palveluiden tarjonta on kuntien vastuulla, mutta niiden ei aina kannata tuottaa kaikkia palveluita itse. Tuottaja kannattaa valita tilanteen mukaan parhaaseen tietoon perustuen. Kokonaan julkinen palvelu on monesti paras, mutta ostopalvelut voivat tarjota joustavuutta ja monimuotoisuutta, joilla vastata muuttuviin tarpeisiin. Silloin korostuu kunnan oma osto-osaaminen ja mahdollisuudet varmistaa, että yksityisen tuottama palvelu on laadukasta.

Kilpailutukset kannattaa pilkkoa niin, että niihin osallistuminen on mielekästä muillekin kuin suurille yrityksille. Kunta ei saa joutua toimittajaloukkuun eli tilanteeseen, jossa se on riippuvainen ulkopuolisesta palveluntuottajasta. Palveluseteli on hyvä tapa tukea monimuotoista palvelutuotantoa ja kuntalaisten hyvinvointia. Kasvokkainen kohtaaminen ja lähipalvelut ovat tärkeitä, mutta kunta voi tarjota laadukkaita palveluita tarjota myös etänä. Digitalisaatio mahdollistaa sujuvat ajanvaraukset ja itsepalvelun ja vapauttaa asiakaspalvelun voimavaroja niille, jotka lähikontaktia erityisesti tarvitsevat. Palveluiden saavutettavuus tarkoittaa sitä, että palveluiden tulee olla lähtökohtaisesti saavutettavissa myös ilman digitalisation vaatimia älylaitteita tai tietokonetta.

Piraattipuolue r.p.
c/o Pasi Vähämartti
Kilpiäistentie 1 A as 6, 15240 Lahti
info@piraattipuolue.fi <http://piraattipuolue.fi>
+358 44 555 0910 (puheenjohtaja)
+358 45 310 2343 (puoluesihtööri)

KUNTAVAALIOHJELMA

Monimuotoisuudesta ja yhteistyöstä elinvoimaa

- Hyvinvoivat kuntalaiset ja lähiluonto ovat kunnan elinvoiman perusedellytyksiä.
- Elinkeinopolitiikassa voi olla valikoiva ja tukea kunnan pitkän aikavälin tavoitteita, kuten sopeutumiskykyä ja hiilineutraaliutta.
- Kunnan kannattaa neuvoa ja tukea paikallisia kulttuuritoimijoita, järjestöjä ja yrittäjiä.
- Avoin data avaa uusia mahdollisuuksia kulttuurille ja yrittäjyydelle.
- Kunnat voivat ohjeistaa työnantajia etätöiden hyödyntämisessä.
- Kaupunkien ja maaseudun sujuva yhteiselo on alueellisen elinvoiman edellytys.

Kunnan elinvoima syntyy taloudellisesta, sosiaalisesta ja ekologisesta kestävydestä, jonka perustana on kuntalaisten yhteiset resurssit, kuten sujuvat lakisääteiset palvelut, toimiva perusinfrastruktuuri ja liikenne sekä kukoistava lähiluonto. Niiden päälle rakentuu omaehtoinen kulttuuritoiminta sekä monimuotoinen yritystoiminta niin alkutuotannossa, teollisuudessa kuin palveluissakin. Nämä ovat edelleen elinvoiman ja sopeutumiskyvyn lähteitä.

Kuntien kannattaa tarjota paikallisille kulttuuritoimijoille, järjestöille ja yrittäjille neuvontaa ja tukea. Kunnan tarjoama avoin data avaa uusia mahdollisuuksia kulttuurille ja yrittäjyydelle. Elinkeinopolitiikassa voi olla valikoiva ja sen kannattaakin tukea kunnan pitkän aikavälin tavoitteita, kuten sopeutumiskykyä ja hiilineutraaliutta. Jokaista talvivaaraa ei tarvitse toivottaa tervetulleeksi.

Kunnat ja niiden erityiset elinvoimatekijät ovat erilaisia, mutta mikään kunta ei elä tyhjiössä. Kaupungit ovat riippuvaisia ympäryskunnista ja ympäryskunnat keskuskaupunkien palveluista. Seudut ovat riippuvaisia toisistaan. Yhteistyö on elinvoimaa.

Sivistys, kulttuuri ja vapaa-aika

- Koulujen ja oppilaitosten oppimateriaalit avoimiksi ja maksuttomiksi.
- Kouluissa kannattaa hyödyntää etäopetuksen mahdollisuudet.
- Oppilailla on oltava yhdenvertaiset mahdollisuudet tietotekniikka-avusteiseen opetukseen.
- Opiskeluun löytyy tarvittaessa tukea - erityisopetus ja oppilashuolto toimivat.
- Kirjastoja tulee kehittää entistä enemmän vapaan tiedon lähteeksi.
- Kunnan tuottamien tai teettämien tutkimusten ja kulttuuriteosten on oltava kaikkien saatavilla.

Piraattipuolue r.p.
c/o Pasi Vähämartti
Kilpiäistentie 1 A as 6, 15240 Lahti
info@piraattipuolue.fi <http://piraattipuolue.fi>
+358 44 555 0910 (puheenjohtaja)
+358 45 310 2343 (puoluesihtööri)

KUNTAVAALIOHJELMA

- Kunta voi tukea paikallista kulttuurielämää ja kuntalaisten hyvinvointia tarjoamalla kulttuuri- ja liikuntaseteleitä.

Suomi on onnistunut kehittämään ehkä maailman parhaan koulutusjärjestelmän. Senkin on vastattava nykyajan haasteisiin. Avoimilla lisensseillä kaikkien saataville julkaistavat oppimateriaalit ovat nykypäivää ja palvelevat sekä koulutuksen yhdenvertaisuutta että läpi elämän jatkuvaa itseopiskelua. Vaikka käytännön opetustyö tapahtuu kouluissa, avoimet oppimateriaalit voivat olla myös toisten koulujen, valtion tai yksityisten tahojen tuottamia. Koulujen tehtäväksi voi jäädä vain ottaa avoimet materiaalit käyttöön.

Tietotekniikka mahdollistaa uudenlaista opetusta. Opetus voi tapahtua siihen suunniteltujen tietojärjestelmien avulla. Se voi tapahtua myös etänä – joillekin etäopetus soveltuu luokkatilannetta paremmin. Kunnan ja koulun tehtävä on huolehtia, että oppilaille on laitteistojen, ohjelmistojen ja osaamisen osalta yhdenvertaiset mahdollisuudet tietotekniikka-avusteiseen opetukseen. Opetuksen tietojärjestelmien tietoturvasta ja oppilaiden yksityisyyden suojasta on myös huolehdittava. Parhaassa tapauksessa tietojärjestelmät perustuvat avoimeen lähdekoodiin.

Kirjastotoiminnassa on huolehdittava, että sama avoimen tiedon idea, joka oli yleisten kirjastojen perustamisen taustalla, toteutuu myös nykyaikaisessa verkottuneessa informaatioyhteiskunnassa. Digitaalisten kopioiden jakelu ei saa jäädä pelkästään kaupallisten toimijoiden varaan. Kirjastojen on hankittava myös enemmän vapaasti lisensoituja teoksia valikoimiinsa. Kirjastojen luonnollinen tehtävä on toimia laillisten ja maksuttomien digitaalisten kopioiden jakelupaikkoina.

Kulttuuritoimintaa tukiessaan, kunnan tulee tukea ja edistää avoimesti lisensoitua kulttuuritarjontaa. Kunnan kulttuurituotannoissa on pyrittävä esitysten ja teosten vapaaseen jakeluun verkon kautta teosten tai esitysten soveltuessa niin jaettavaksi. Kulttuuri- ja liikuntaseteleitä ovat hyvä tapa tukea sekä paikallisia palveluntuottajia että kuntalaisten hyvinvointia.

Piraattipuolue r.p.
c/o Pasi Vähämartti
Kilpiäistentie 1 A as 6, 15240 Lahti
info@piraattipuolue.fi <http://piraattipuolue.fi>
+358 44 555 0910 (puheenjohtaja)
+358 45 310 2343 (puoluesihtööri)

KUNTAVAALIOHJELMA

3. Viisaasti rakennettu kunta

Maankäyttö, rakennettu ympäristö ja infrastruktuurit vaikuttavat oleellisesti kuntalaisten toimintamahdollisuuksiin. Viisaassa kunnassa kaavoitus ja rakennushankkeet edesauttavat siirtymää kohti hiilineutraaliutta ja sopeutumiskykyä. Hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä kunnan on kiinnitettävä huomiota sen oman toiminnan tuottamiin päästöihin eli hiilijalanjälkeen, mutta se voi myös mahdollistaa kuntalaisten ja kunnassa toimivien yritysten ja yhteisöjen ympäristöystävällisemmän toiminnan. Kunnalla voi siis olla positiivinen hiilikädenjälki. Maankäytön ympäristövaikutuksia kannattaa tarkastella kokonaisuutena niin, että ympäristön tila paranee. Paikalliset heikennykset kompensoidaan muualla.

Viisas maankäyttö

- Kaavoitetaan tiivistä yhdyskuntarakennetta joukkoliikenneyhteyksien ympärille.
- Puistot ja virkistysalueet toimivat vastapainona tiiviille kaupungille.
- Suojellaan lähiluonnon monimuotoisuutta.
- Tuetaan maa- ja metsätalouden hiilinieluja.

Maankäytön tarpeet ovat erilaisia kaupungeissa ja harvemmin asutuilla seuduilla. Maaseudulla sääntelyn ja yhdessä sopimisen tarve on vähäisempää, mutta kaupungeissa yhteiselo vaatii yhteisiä pelisääntöjä ja näkemystä siitä, mihin suuntaan kaupunkia kehitetään.

Kaupungeissa kannattaa suunnitella tiivistä yhdyskuntarakennetta niin, että palvelut ovat lähellä ja liikkuminen on helppoa kävellen, pyöräillen ja joukkoliikenteellä. Henkilöautoilla liikkuminen on monille välttämätöntä ja sen on oltava jatkossakin mahdollista, mutta suuressa mittakaavassa henkilöautot eivät mahdu kaupunkien kaduille. Parkkipaikkoja on oltava siellä missä niitä tarvitaan – esimerkiksi liityntäparkeissa ja keskustojen halleissa – mutta kadunvarret voidaan pitää paremmassa käytössä ja asuntojen parkkipaikkannormia voidaan löysätä. Tiiviin asumisen vastapainona puistot ja virkistysalueet tekevät kaupunkiasumisesta viihtyisää.

Kuntien lähiluonnon monimuotoisuus on itseisarvo, mutta hyvinvoiva luonto on myös kunnan elinvoiman perusedellytys. Kunnat voivat maanomistajina suojella metsiä, soita ja virtavesiä sekä kannustaa yksityisiä luontoa kunnioittavaan ja hiiltä sitovaan maa- ja metsätalouteen.

Piraattipuolue r.p.
c/o Pasi Vähämartti
Kilpiäistentie 1 A as 6, 15240 Lahti
info@piraattipuolue.fi <http://piraattipuolue.fi>
+358 44 555 0910 (puheenjohtaja)
+358 45 310 2343 (puoluesihtööri)

KUNTAVAALIOHJELMA

Fossiilivapaa sähkö, lämmitys ja liikenne

- Turpeen ja fossiilisten polttoaineiden polttamisesta on päästävää eroon.
- Ohjataan kunnallisia energiayhtiöitä kohti tuulivoimaa, aurinkovoimaa ja ydinvoimaa.
- Selvitetään pienydinvoimalla tuotetun kaukolämmön mahdollisuudet suurimmissa kaupungeissa.
- Tuetaan aurinkoenergian ja lämpöpumppujen käyttöä kodeissa.
- Nostetaan kävelyn, pyöräilyn ja sähköistetyn joukkoliikenteen kulkutapaosuutta.
- Tuetaan autokannan sähköistymistä kehittämällä latausinfraa.
- Ruuhkamaksuselvityksissä ja kokeiluissa on varmistettava vahvan yksityisyydensuojan toteutuminen.
- Maksuton lähijoukkoliikenne on pitkän aikavälin tavoitteemme.

Suuren mittakaavan polttaminen sähkön ja lämmön tuotantoon ja liikkumiseen on kestäväntöntä. Tämä koskee niin fossiilisia polttoaineita, turvetta kuin puuta ja biopolttoaineitakin. Kunnallisen infrastruktuurin on siirryttävä käyttämään puhtaita energianlähteitä, tuulivoimaa, aurinkovoimaa ja ydinvoimaa, lämmityksessä myös maalämpöä ja lämpöpumppuja. Markkinoille tulevat sarjatuotetut pienet modulaariset ydinvoimalat ovat kuntien näkökulmasta erityisen kiinnostavia ja niiden mahdollisuudet pitää aktiivisesti selvittää.

Polttaminen on kestäväntöntä myös liikenteen käyttövoimana ja kuntien on varauduttava siirtymään kestäväan liikennejärjestelmään, jossa lihasvoima ja puhdas sähkö tekee työn. Autokannan sähköistymistä voidaan tukea parantamalla kunnan latausinfraa. Joukkoliikenneinvestoinneissa kannattaa panostaa raideliikenteen kehittämiseen ja bussien sähköistämiseen. Tiivis yhdyskuntarakenne joukkoliikennereittien ympärillä tukee liikenteen kestävyys siirtymää. Etätyömahdollisuuksien tukeminen taas vähentää liikkumisen tarvetta ylipäättään.

Ruuhkamaksut voivat olla yksi keino vähentää ruuhkia ja ohjata liikennettä kestäviin kulkutapoihin. Ruuhkamaksujärjestelmiä selvittäessä ja kokeiltaessa on ehdottoman tärkeää varmistaa kuntalaisten vahva yksityisyydensuoja. Liikkumisen vapaus ja anonymiteetti ovat vapaan yhteiskunnan perusarvoja.